

בענין אי יש לחוש לדעת הרופאים וליקח הוואקסינען, או אדרבה להיפך לחוש שלא ליקח הוואקסינען ולחוש לאלו האומרים שמוזיק

שכמעט ואין צריכים לרופא, וכן טוענים שגורם מיתה פתאומית הנקרא *sids* ר"ל וכו'.

וטענתם מבוססת גם כן, שהרופאים לא בדקו אחר הוואקסינען כלל ולא ביררו האמת מעולם, וכן טוענים שאין שום אחריות בין על הרופאים ובין על המפעלים המייצרים את הוואקסינען, וא"א לתבוע אותם בערכאות אם ניזוקים על ידם, וא"כ למה יזהרו שלא יזיק. וכל רופא שרוצה לומר ברבים שהוואקסינען מזיקים, מסתכן בפרנסתו, ואין שום סיבה להרופאים לומר האמת, ואדרבה הוואקסינען הם חלק מפרנסתם, וגורם שייצטרכו הרבה לבוא אליהם בכל עת ובכל זמן לקבל עוד ועוד זריקות, ואשר ע"כ אין להם שום סיבה לברר ולומר האמת.

והנה צד הרופאים מבוסס כולו על דעת רופאים גוים, ורופאים ישראלים ממשכי דרכם כפי מה שלמדו אצלם¹. ולאידך גיסא בצד השני יש ג"כ מאחינו בני ישראל שחקרו ודרשו בזה, וטוענים שמה שהרופאים אומרים

הנה בתחילה צריך להקדים המציאות היטב ולדון לפי זה:

דעת הרופאים הידוע, שאין שום חשש באלו הוואקסינען ורק אחד ממיליאן ניזוק, והוואקסינען שומרים את הציבור הרחב מכמה מחלות, וע"י שכל אחד נוטל הוואקסינען אין המחלות מצויים, ואם המחלות היו מצויים היו מתים הרבה רח"ל. ולענייננו בענין המיזעלס, אומרים שאחד או שנים מאלף היה מת לולי הוואקסינען, ודעתם דאחר כל ההשתדלות א"א להצילם רק ע"י הוואקסינען. ולשיטתם חייב כל אחד ליקח הוואקסינען, ומי שאינו נוטלם הריהו מזיק את הרבים.

וצד השני טוען, אמת הדבר אם היה עוד כמלפני מאה שנה בלי נקיות ובלי וויטאמינען, אבל בזמנינו נשתנה הדבר לגמרי ב"ה. ומביאים ראיה, דהרי עוד מלפני שהתחילו לזרוק הוואקסינען נתמעטו המתים מחמת המיזעלס, עד שלא הי' רק בערך אחד ממאה אלף. ולאידך גיסא המיזעלס הוא טובה לאדם וכו'.

ועוד טוענים דהוואקסינען מזיקים מאוד, בין במוח כגון אוטיזם ר"ל וכן *learning disabilities*, וכן רואים שהילדים שלא קיבלו הזריקות בריאים וחזקים יותר בכלל, עד

¹ ושורשם בא מכמה חוקרים, ובין החוקרים כבר מצינו מחלוקת בזה. ואלו החוקרים שיצאו נגד הוואקסינען נפסלו, ופסלו דעתם ועשו כל השתדלות להבאיש ריחם שלא יאמינו להם. ואין שום חוקר שיצא נגד הוואקסינען שלא יצאו נגדו ולא פסלוהו, כידוע למי שרוצה לידע האמת, ולא הניחו כלל מקום למחלוקת.

הוא שקר, ואין להם שום בירור בזה וכנ"ל, ועוד יש הרבה מאחינו בני ישראל שטוענים שבניהם ניזוקו וכו'.

והנה צריך לברר בזה כמה שאלות בעז"ה, כדי שיתברר ההלכה על מכונו, ומד' אבקש שלא נכשל בדבר הלכה ושלא יצא מכשול מתחת ידינו.

(א) באיזה אופנים מאמינים לגוים, ומתי אין להם נאמנות.

(ב) כיון שכמעט כל הרופאים אומרים כן יהא להם נאמנות, דהם הרוב נגד המיעוט החולקים עליהם.

(ג) לא מסתבר שהרופאים לא יתחשבו במה שהרבה ניזוקים על ידיהם.

(ד) ומה הדין ברופאים ישראלים האומרים שאינו מזיק.

(ה) אולי יהא להם נאמנות יתירה מפני שהמלכות בצדם.

(ו) אולי צריך לחוש להם, דלפי שיטתם (עכ"פ) הריהו מזיק את הרבים.

(ז) הרי על פי תורה צריך לאכול אפי' ביו"כ ע"פ רופא גוי, ויתירה מזאת אם הגוי מומחה יותר מהישראל צריכין לציית להגוי, ומאי שנא כאן.

(ח) אי יש בזה משום חילול השם.

(ט) אי יש חיוב להנזק בעצמו, כדי להציל את הרבים.

(י) אי יש לו דין רודף, למי שאינו מקבל הזריקות.

(יא) מי שהוא גורם שהגויים יכופו ישראל ליקח הוואקסינען, אי יש להם דין מסור.

ונתחיל בזה בס"ד:

באיזה אופנים מאמינים לגוי

בענין נאמנות הגוי יש בזה שני אופנים: א' מסיח לפי תומו, ב' קפילא דלא מרעא אומנותיה. עיין ש"ך ביורה דעה ריש סימן צ"ח, ושם בראשונים. ועיין בש"ך וט"ז די ש דס"ל דלא נאמן כי אם באיסורי דרבנן, ולמעשה הט"ז ס"ל שם דבדבר דאין צריך עדות רק בירור והוכחה - באופן דדי בעד אחד ג"כ, פרמ"ג שם - סמכין אגוי, אבל בדבר הצריך "עדות ממש" כדיני ממונות לא סמכין כלל אגוי. והש"ך ס"ל דתלוי באם איכא למיקם עלה דמילתא, דבדבר שיתגלה לבסוף לישראל אמיתות הדבר והגוי יודע מזה, בזה אפשר לסמוך אגוי (כגון שהישראל יטעים התבשיל לקפילא, וידע בעצמו אי יש בה טעם איסור או לא), אבל בדבר דליכא למיקם עלה דמילתא אין הגוי נאמן.

והנה בהיתר הקפילא מצינו עוד באורח חיים סימן כ' בהלכות ציצית, דתגר יש לו נאמנות דלא מרע לנפשיה. ושם מיירי בדין תגר גוי המוכר מליתות מצויצות, שהוא נאמן

כשאומר שלקחן מיישראל. ובמג"א וט"ז שם כתבו, שזהו דווקא כיון שאינו נמכר רק לישראל, ואם ישקר להם ויתודע האמת לא יקנו עוד ממנו מש"ה נאמן, אבל באופן שיש גם קונים גוים, כגון בחוטים לציצית שגם גוים קונים אותו (עכ"פ בימיהם), לא ירא לשקר בזה ואינו נאמן, ולפ"ז באופן שאע"פ שישקר יהא לו הרבה מאמינים שלא יגלו את השקר שבכך, אינו ירא לשקר ואין לו שום נאמנות.

והנה בזמנינו עיקר המורא לשקר שלא יהא מרע אומנותיה, הוא "רק" משום שאפשר לתובעו בערכאות, ויהא צריך לשלם כל מה שיתבעו אותו העולים דמים מרובים מאוד. אמנם בענין הוואקסינען א"א לתבוע לא את הרופא, ולא את המייצרים של הוואקסינען, וא"כ מהיכי תיתי בכלל שיהא להם נאמנות כלל, ולא נכנס עכשיו בעיקר הטענה, שהם מרויחים מוואקסינען, דבזה אין להם שום נאמנות בתחילה, אע"פ שאלו הניזוקים לא יחזרו להם, הרי מבואר כאן שכיון שע"פ רוב לא מרעא אומנותיה בכך אין מתיירא מזה המיעוט, ואף ישתדל לכופ את אלו המיעוט ג"כ כידוע.

ואע"פ שאפשר לטעון שלרופא וקפילא יש לו נאמנות אף באופן שא"א לתובעו, דאינו רוצה לאבוד חשיבותו ומומחיותו. זהו רק ברופא שהוא רופא בכלל, וכששאלו אותו באיזה פרט מאמינים אותו דלא מרעא לנפשיה לאבד חשיבותו, אבל ברופאים אלו הריסערטשעס שכל מומחיותם הוא רק

לעשות וואקסינען, הרי אם יאמרו שהוואקסינען מזיקים הרי יאבדו בזה יותר, ואדרבה אומן לא מרעא אומנותיה להודות על האמת, ודו"ק.

אי מה שהם הרוב רובם וכמעט כולם שאומרים שאינו מזיק

הנה בחלקת מחוקק ובבית שמואל (אבהע"ז סימן יז סעיף מא) מבואר, דשנים ששמעו מפי אחד אינם נחשבים רק כאחד, והטעם פשוט דהרי כל ידיעתם רק ממקור אחד ואיך יחשבו לשנים, ולפי"ז לענינינו אם מה שהרופא אומר שאינו מזיק היה ע"י שבנסיונם בעצמם ראו שאינם נזוקים, ה"י שייך לדון שהם הרוב וכו', אבל המציאות הוא שאומרים רק משום שלמדו כן כשקבלו הרשיון, וכן רק מגידים מה שלמדום להגיד its safe and effective, וכנראה שלשון זה מועיל להם אולי לגבי הדאורט וכדו', עכ"פ זה לא בא מנסיונם, ועוד שאלו שהזיק להם כשחוזרים להרופא אומרים להם שאין לזה שייכות וכו'.

סו"ס הרי הרבה מהם בודאי אילו

ראו שמזיק לא היו סתם קלי הדעת

ורוצחים, ואם היו רואין שיש בזה

איזה חשש באמת בודאי לא היו

ממשיכים ליתן הוואקסינען

(א) מה שנראה פשוט שהרופא לא הי' עושה כן אם רואה שמזיק, עיין יורה דעה סימן קנ"ה

שמעיקר הדין אין מתרפאים מרופא גוי, דחיישנן לשפיכות דמים ואין כאן שום חידוש. ועיין שם ברמ"א, דזהו רק בגוי העושה בחנם, אבל במה שעושה בשכר חייש לפסידא דאגריה, ובענינינו אפי' שהוא בשכר אין לו מה להפסיד משכרו כידוע ומש"ה שוב חשוד, וזהו פשוט.

(ב) ובאמת עיקר ההיתר בזמנינו להתרפאות מרופא גוי, הוא משום שירא שיתבעוהו ובזה הענין לא שייך.

הנה למעשה נתבאר לעיל שכשיש להם נגיעה אין להם שום נאמנות, ובזה הענין אם למעשה כשיעץ נגד הוואקסינען יאבד הלייסענס, וא"כ למה יהא לו נאמנות כלל, ובאמת שיש מיעוטא דמיעוטא שעזבו זה לגמרי, והם מהלוחמים נגד הוואקסינען.

מה הדין ברופאים ישראלים

הנה רופא ישראל, אם בא מחמת הגוי לא גרע מהגוי ממה שהגוי נאמן אף הוא נאמן, ומה ששייך לנסיון שלו בעצמו כפי הנ"ל כשהאב והאם חוזרים לרופא ישראל ואומרים לו שהבן יש לו seizure או נעשה אוטיסטיק ר"ל, למעשה כמעט כולם בעוה"ר משיבים שאין לו שייכות, ושהוא safe and effective. ובאמת אם היה שאלה להלכה בודאי יש רגלים לדבר, וצריך לחוש לזה משום חשש סכנה יותר מקיר נטוי כוס חמין בסימן שכ"ח סעיף מ', ומחורבה סימן צ' סעיף ו', וכדו', אלא דהרופא קובע כפי מה שהגוי

קבע, וקביעתיה דגוי אין לזה נאמנות שהוא אחר בדיקה יסודית שאין לזה שום שייכות (דבאמת לא ה' בדיקה יסודית כידוע למי שרוצה לידע, רק אנו כותבים זה על הצד שהגויים היו אומרים שעשו בדיקה יסודית וראו שאין לזה שום שייכות), ואילו רופאים ישראלים עשו בדיקה יסודית וראו שבאמת אין לזה שום שייכות, אז עכ"פ היה מקום להלכה להאמין להם ולא לחוש להתוצאות ולתלותם במקרה, אבל זהו לא מה שנעשה אצלינו.

סו"ס איך נברר האמת, הרי יש

סטאדיס שעשו ואנחנו לא נדע איך

משתמשים וקוראים כל זה, ובהכרח

נאמין לגוי

הנה יש יהודים שעוסקים וקראו הסטאדיס בזה וטוענים שיש כאן זיופים בהחלט, עד כדי שתסמר שערת הראש, בלי להתחשב עם התוצאות, ואלה טוענים שהגויים מעלימין עצמם מההיזקות, ובכזה אין הגוי נאמן להכחיש את ישראל.

אולי נאמין אותם יותר מפני שהם

השלטון ויש ויותר נאמנות למלכות

הנה במה שאפשר לתלות שהמלכות רוצה בזה ויש להם נגיעה אין להם נאמנות כדמבואר באה"ע סי' י"ז סעיף י"ד בערכאות

של עכו"ם ע"ש. וה"ה לענינינו צא ולמד
במציאות הדברים.

כל הנ"ל (לעת עתה) אינה דעת

הרוב, ויש לשיטתם חשישות יתרות

לחוש שאחד מני אלף ימותו

(א) עד הנה לכאורה יש אלפים מישראל כאן
במדינתנו שנחלו במאזלען ולא מת אף אחד,
וכלם חיים וקיימים ב"ה.

(ב) לו יצויר שהוא האמת, הרי נכנסים לשאלה
אם אחד צריך לסכן בעצמו מפני הצלת השני.
ועיין בחושן משפט סימן תכ"ו בסמ"ע דכללא
הוא, ואפי' למ"ד דצריך להכניס עצמו בסכנה
בשביל חברו, הוא רק כשהוא בספק וחבירו
ודאי, ובזה שניהם בספק. ואפי' אם רק יגרום
לו מחלות למשך כל ימי חייו לכאור' אינו חייב
בזה (כגון אלערדזשים auto immune וכדו'
שיש הרבה שחוששין שהוואקסינען יכול
לגרום אותו, וכל מיני מחלות במוח ר"ל),
וכש"כ בזה שיש כמה ילדים ישראל שתולין
מיתתם ר"ל בהוואקסינען שקיבלו, וגם
השלטונות תולים שמחלת sids יכול להיות
תוצאה מהוואקסינען.

הרי על פי תורה אנו סומכים על

רופא גוי, ואפילו לאכול ביום כיפור

וכדומה

ומה שאנו סומכין על הרופאים, זהו כל זמן
שאין ברפואתם סכנה, כגון לאכול ביום כפור,

דבאכילה אין סכנה, ולהיפך לפי הרופא יש
סכנה להתענות סמכין. וכן אפי' בדברים
שיש בהם סכנה, אבל גם החולה הוא בסכנה
ממילא, ואפי' אם אין יודעים שהחולה הוא
בסכנה עכ"פ הרופא אין עליו ערעור שמשקר
שהוא בסכנה. אבל אצלנו שונה הדבר לגמרי,
כמו שהוכיח הנסיון אצל אלפים מישראל
שאם משתדלים כראוי בוויטאמינען הראויים
וכו' אחר כמה ימים או שבוע נרפא בקלות,
וקצת היו מי שהוכנסו בבית חולים, כמה
מחמת הפחד שהרופאים פירסמו שהוא
מסוכן, ולגבי האחרים כגון קושי בנשימה
והידרעישאן, הרי בזמנינו ב"ה יש לנו בתי
חולים ובקלות אפשר להתרפאות, מאידך
התוצאות מהוואקסינען קשים הרבה יותר,
ל"ע.

אי יש בזה משום חילול השם

לא נאריך בטעות כזה רק לבאר העיקר,
והמבין יבין.

הנה בורה דעה סימן קנ"ז (וברמב"ם יסוה"ת
רפ"ה) בהלכות קידוש השם מבואר, דקידוש
השם נקרא מי שמקיים את התורה ומוסר
נפשו עליה, ולהיפך חילול השם נקרא
כשמראה לגוי שאינו מקיים את התורה ח"ו.
ועוד מצינו בהל' שבת במג"א סי' רמ"ד ס"ק
ח', דבדבר שהגוי מבינים שיהא אסור על פי
תורה, אע"פ שבאמת ע"פ תורה אין בזה
איסור, יש בזה חילול השם. (ופשוט דלא
שייך זה בכל אופן וצריך הכרעה בכל שאלה,

אבל עכ"פ לענ"ד בענין הוואולס לבחור באלו התלמידים של בלעם הרשע המחקקים החוקים בל ידעום לא גרע מזה, וזהו חילול שם שמים נורא). ועוד מצינו ענין חילול השם בחו"מ ריש סימן שמ"ח בטעות עכו"ם, והיינו אפי' באופן שאפשר שהי' מותר ע"פ הלכה שייד בזה חילול השם, שיאמרו אין תורה לישראל (עיין סמ"ג מל"ת ב'), וכן יש קידוש השם כשמחזיר אבידת עכו"ם, עיין חו"מ סי' רס"ו שידעו שהם בעלי אמונה.

עכ"פ מכל הנ"ל נראה דלא שייד חילול השם באופן שהגוי רוצה לכפות את ישראל בדבר שהוא מאמין בה, שאין בזה כלל חילול השם, ובאמת כבר יש הרבה מליאנען גוים במדינתנו המפקקים בכל הוואקסינען, ואצלם אין זה בזיון מה שאין אנו מקבלים הוואקסינען רק ליקר וכבוד לנו, כידוע.

אי חייב להנזק בעצמו כדי להציל

את הרבים

הנה איתא ביורה דעה סי' קנ"ז ס"א ברמ"א וז"ל: כשאמרו גוים לישראל תנו לנו אחד מכם ונהרגנו, לא יתנו להם אחד מהם, ובאופן שיחדו אחד מהם הוה מחלוקת אי צריך ליתן אותו. ולפי"ז בפשטות ה"ה כאן, אי יש שאלה להרוג אחד בשביל הצלת הרבים אסור. אלא דבחזו"א שם (חלק יורה דעה סי' ס"ט) כתב, דבאופן שאינו מעשה הריגה רק מעשה הצלה מותר, דשם מסתפק באחד שרואה חץ הולך להרוג אנשים רבים, ויכול להטותו לצד אחר

ויהרג רק אחד שבצד אחר ואלו שבצד השני יצולו, וס"ל דכיון דבהטיית החץ אין כאן בעיקרה כ"א מעשה הצלה. ולכאן' לפ"ז הי' מקום לומר בנידוננו שיהא חיוב להיחיד לקבל הוואקסין, כדי להציל את הרבים.

אבל אינו דומה מחמת כמה טעמים: (א) דלא ידוע לנו כמה ניזוקים ע"י הוואקסינען, דלעת עתה סתמו הדרך לידע האמת כידוע, ואפשר דיותר ניזוקים מהוואקסינען מאילו שהיו ניזוקים ע"י המאזלען (ובאמת כמעט ואינם ניזוקים היזק הקיים). (ב) הרבים אפשר להם להנצל ע"י רפואות פשוטות וויטאמינען וכדו', כמו שנראה בחוש בין אלפים מאחינו בני ישראל שהי' להם, ואיך אפשר להכחיש את החי, ואכמה"ל.

ויל"ע אולי אפשר לומר שנקרא רודף, הנה אפי' לשיטתם דזהו מחלה ושייד עליו להקרא רודף, וגם שיש חולים שאפשר להיות להם סכנה אם ידבק בהם המיזעלס, הלא זהו ג"כ בכל אינפעקשאן כמו פלו וכדו'. ולפי"ז יש מקום לומר, שכל מי שיש לו הפלו אסור לו לבוא ברבים דהוא רודף, דאולי יתפשט על ידו הפלו ואפשר דחולה ימות מזה. ובאמת הוואקסינען טוב מזה, בשלמא כשיש לו מיזעלס שלא יבוא בין הציבור אפשר לדמותו להפלו, אבל מי שלא לקח הוואקסינען אינו בודאי בגדר זה.

וצ"ל יותר מזה, דעולם כמנהגו נוהג וזהו חלק מסדר הבריאה, כמו בכל אינפעקשאן הנמסר

מאדם לאדם ויש שמתים על ידי האינפלקשאן וא"א לומר דכלם הם רודפים, וצריך עוד תלמוד בזה. ובאמת לפי כמה מומחים המאזלען הוא רפואה ג"כ לכמה מחלות ומחזק כח הגוף לאחר כך, ונשמר ממחלות אחרות (ועיין רש"י בשעירים עלי דשא, בפרשת האזינו).

כשאומרים להגוים שאינו נגד

תורתנו הקדושה כלל, ואין בזה שום

ענין של אמונה

תמוה הדבר, ומאי שנא מכל ענינים אחרים שיש בזה מחלו', אי יש בזה משום ענין של אמונה כגון אינשורענס וכדו', וגם בזה הרי עיקר השקפת הגוים הוא נגד אמונה בבורא עולם, והכל תלוי במקרה ח"ו וצריכין בעצמינו לשמור את עצמינו נגד סדר העולם.

(ב) עיין סי' שפ"ח בדיני מסור שאסור למסור ישראל לעכו"ם בין בגופו ובין בממונו ואפי' בממון קל, או לגלות מצפוניו, (לשון שועה"ר הל' נזקי ממון אות ו') ופשוט דלמסור גופם דיישראל הוא בגדר הנ"ל ושומר נפשו ירחק מזה.

ואם רופאים ישראלים ירצו להעיד שאין בזה שום חשש ושנסיונם הוכיח כן וכו', ועל סמך זה ירצה הרב לפסוק שבכגון דא מותר מסירה. הנה לענין להתיר להזיק אחרים בגופם לא גרע מכל דיני ממונות שצריך עדות גמורה, דעדים כשרים ואינם נוגעים ובי"ד

כשר ושמיעת ב' הצדדים כדת של תורה ביראת שמים כאילו גיהנום פתוח מתחתיו וידע את מי הוא דן.

ואסיים בזה בעזהשי"ת, דאצל הגוים בזמנינו אלו הליבעראלן הכופרים בה', ורוצים לעקור את הכל, וגם אצל הגוים משתדלים שלא יזכירו ולא יתפללו לה', וכן הם המשתדלים לחוקק חוקי תועבה ולהרבות זימה בעולם ר"ל. ואלו התלמידים של בלעם הם הם התומכים שהממשלה יכוף אותנו לקבל הוואקסינען, כיון שאינם רוצים להאמין שהבורא עולם יצר את האדם בחכמה רופא כל בשר ומפליא לעשות, (ובאמת בזמנינו מגלה לנו הקב"ה חכמת הבריאה יותר ויותר, והמתבונן בזה ישתומם ויתבהל מפחד ה' והדר גאונו, לדוגמא בכל טיפת דם יש הרבה צעלס², ובכל צעל ממש יש כמה כראמאזאם, ובכל כראמאזאם יש מיליאנען חלקים, ובגדול שבכולם יש בערך 260 מיליאן חלקים), ואלו הכופרים בטפשותם הרבה וגאון לבם רוצים לשנות את הבריאה.

ועוד רגע אדבר שענינה של וואקסין של וויטאמין קעי הנותנים בעת הלידה הוא מחמת שאז אין להולד די פלעיטלעטס שזה מועיל שיתרפאו הפצעים, והם חוששים שאם יהא פצע יהא הולד ח"ו בסכנה. והנה במציאות הוא דאמת דביום הא' אין כמעט כלום אבל כל יום מתרבה עד שביום השמיני

² וכן הוא בכל הגוף בשערות ובעור בשר גידין ועצמות, ומוח שבעצמות וכו'.

יש יותר מדאי וביום השני יורד לכמות הנצרך לכל החיים והנה באמת המתבונן בזה יראה פלאות הבריאה לצורך קיום התורה והמצוות, דביום השמיני בעת המילה נצרך להרבה וזה עשה הקב"ה בחכמתו שיהא רפואה לולד. והנה אם יבוא ישראל ויאמר שצריך לשנות הבריאה לדעתי הוא ענין של כפירה בתורת משה ופגם באמונה בבורא עולם ודו"ק. והשי"ת יאיר עינינו בתורתו ונצל מכל מחלה ומכל צרה ומצוקה, ונוכל לחנך את בנינו לתורתו הקדושה בבריאות השלמות עבגוא"צ בב"א.

קיצור העולה מהנ"ל בענין נאמנות

הרופאים

(א) רופא גוי כדי שיהא לו נאמנות צריך לדין קפילא, ובקפילא אין נאמנות בענין שצריך 'עדות גמורה' להטו"ז, וכאן בחשש היזק וסכנה צריך לכאורה עדות גמורה, ולהש"ך שנאמן בכל דבר שיתברר לבסוף. הנה בדבר שהוא נוגע נאמן רק בדבר שאם יתברר מרעא אומנותיה לגמרי, אבל בדבר שרק בקצת יהא מרעא אומנותיה (כגון שקצת קונים לא יקנו עוד אצלו) אין לו נאמנות, דכף מצינו בדין תגר.

(ב) ואפשר דאין כאן רוב רופאים שתומכים בהוואקסינען, כיון שכולם ממקור אחד יהלכון, וכולם לא ביררו

המציאות בעצמם, ואף הרופאים ישראלים לא ביררו בעצמם, ואף כשאומרים שראו בעצמם שאינו מזיק הוא רק עד מפי עד מהגויים, וכמו שרואין שחוזרים לרופא ישראל בילד שנחלה אחר הוואקסינען יקבעו בוודאות שאין לזה שום שייכות וממילא היה כך וכו', כפי מה שהגויים למדום.

(ג) ובאמת רופא נכרי חשוד על שפיכת דמים מעיקר הדין ואין להם נאמנות רק משום דמרעא אומנותיה, וכאן אין לו שום היזק אם כמה ימותו ויחלו ע"י הוואקסינען, וא"כ חזרנו לעיקר הדין שחשודים על שפיכות דמים (וכונתנו בעיקר על 'מפעלים המייצרים הוואקסינען'), ולא תקשה ממה שהרופאים נאמנים לענין יו"כ וכיו"ב, דשם הסכנה הוא רק אם לא יאכלו ולא יעשו כמה שהרופא קובע, משא"כ בענינינו שיש חשש שימותו ויחלו ר"ל אם יצייתו להרופא³.

(ד) עוד הוסיף בזה אחד מגדולי בעלי הוראה, שאפילו אם נאמין לגוי הרי עכ"פ יש בזה שני צדדים, ובכגון דא שב ואל תעשה עדיף, ואין היתר ליכנס בחשש היזק במקום ספק.

~~הרופאים~~

³ ועיקר הסמיכות דעת על הרופא לענין יו"כ אינו לענין 'נאמנות', רק סמכות על מומחיותו, אבל באופן שיש צד לומר שהרופא משקר בזדון, בזה אין לו שום נאמנות, ודו"ק.